

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden franko p. p. f 6.00.
Bij de G. G. en z. FRANKO te adresseeren aan het Bureau van de Altd. Courant.

WOENSDAG 19 MEI.

Advertentiën van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 18 Mei.

Langzamerhand komen wij terug op den goeden weg, waarvan wij in de laatste jaren tot groote schade van Vorst en Volk, door het drijven der „onverbeterlijken“ afgedwaald zijn geweest. Het dweepen met kerkelijke hartstogten is niet slechts zoo onvruchtbaar, maar tevens zoo schadelijk gebleken, dat de bevolking in alle klasse der maatschappij tot walgens toe er van verzadigd was en naar het einde maakte. Dat einde was de opkomst van het nieuwe ministerie, welk reeds daarom welkom was, omdat het niet zijn oorsprong had in kerkelijke beroeringen. En nauwelijks had het verklaard daarvan afkeerig te zijn, of 't was alsof een nieuw tijdperk aanbrak, en de kiezers dat oogenblik hadden afgewacht om openlijk te toonen, dat zij een andere baan wilden hebben bewandeld. Utrecht-zelf, de bakermat en de zetel der kerkelijke bewegingen, gaf bewijs, dat het eene nieuwe richting verlangde, en werd weldra opgevolgd door Amsterdam. En zoo algemeen bleek het verlangen, dat eindelijk de kerkelijke hartstogten met vrede gelaten, en daarentegen handen uit den mouw gestoken werden, om te herstellen wat verwaarloosd is, dat zelfs *nos amis, les ennemis* met volle zeilen dien koers insturen. Daar hebt ge b. v. het *Zondagsblad*, de profeet der rumoermakers, die thans zijn aansprekers-gewald heeft afgelegd, en als heraut optreedt, om met held trompetgeschal aan te kondigen, dat een nieuw tijdperk is aangebroken. Middelerwijl de *Fakkelt* aan vlaggen van moedeloze krankzinnigheid lijdt, en de *Waakzaamheid* zich nu en dan lucht geeft in dol getier, komt het *Zondagsblad* op den voorgrond, opdat er eindelijk eens, waar het belang van de belangen, die dringend voorziening verdienen. Dat is een goed teeken. Men ziet uit dat verzet der bakens, dat het tij verloop is. Het is als de proef op de som. Wij zullen onzen broeder nu niet begroeten met wantrouwen, noch onze vrienden waarschuwend toeroepen: *als de vos de passie preekt*, met wat gevolg. Integendeel, wij heeten hem welkom, en willen hem de hand reiken, opdat hij niet ter halver wege blijve steken in den modder, dien hij doorstapen moet, om de groote heirbaan te bereiken. Men begrijpt toch, dat wie zoo ver is afgedwaald, moeilijker dien regten weg vindt, en allerminst kan het bevreesden, dat hij slechts langs een grooten omweg de heirbaan nadert. Ons altans bevreesdt het niet, dat hij langs Koning Willem III en Koning Willem II opklimt tot Koning Willem I, om eerst daar te vernemen, wat er voor Nederland te doen is. Het verwondert ons evenmin, dat hij op dien schromelijk langen omweg menig zijpad inslaat, waarop hij zich verliest. Hij wekt onze belangstelling en wij willen dien son gevolge ons het genoeg geven hem op eenige bakens oplettend te maken, die hij uit het oog heeft verloren. Het is niet te verwonderen, dat hij niet ontkennd worden heeft veel gedaan voor den bloei van handel, nijverheid, scheepvaart en landbouw. En het is maar al te waar, dat dit gedeelte van zijne Regering niet genoeg wordt herdacht. Het is de schuld der „onverbeterlijken“, die hem in kerkelijke kwestien hebben gesleurd en daardoor van het goede pad hebben afgetrokken. Koning Willem I, ware hij aan zijne eigene inzichten overgelaten geweest, had Nederland opgevoerd tot een hoogen trap van bloei. Hij was ondernemend, vast van wil en had in de stof-felijke belangen van het vereenigde koninkrijk een helderen blik. Men staat verbaasd, als men nagaat, hoe hij in korten tijd vele groote ondernemingen voor de welvaart van Nederland tot stand bracht. Intusschen, men spreekt onwaarheid, als men beweert, dat hij 't alleen deed en dat hij, om daartoe te kunnen komen, soms wel eens buiten de konstitutionneele wijze stuurde. Integendeel. In al de werken van openbaar nut stond de konstitutionneele wijze hem altijd ter zijde. Maar het was toen niet noodig, dat zij het initiatief nam. De Regering ging zoo krachtig voorop, dat de Kamers slechts hadden te volgen.

Intusschen regeerde Koning Willem I in de laatste

jaren wel is waar *buiten de konstitutionneele wijze*. Maar dat was — niet om de publieke werken — maar om het drijven der „onverbeterlijken“. Toen zij Koning Willem I op sleeptouw hadden genomen en hem exploiteerden ten dienste hunner partijdige inzichten. Daar is de schaduw-zijde van de regering van Koning Willem I. Zoodra hij door de „onverbeterlijken“ uit zijn eigen pad in hunne slinksche wegen was gesleurd, was het regeren volgens de konstitutie niet meer mogelijk. Want in die slinksche wegen, waarin men den Koning zoo door lage vleijerij, als door misleiding en bedreiging had gebracht, was het den „onverbeterlijken“ evenmin te doen om 's lands belang, als om het belang van het Huis van Oranje. De algemeene belangen van Vorst en Volk hadden plaats moeten maken voor de bekrompene partijzucht der „onverbeterlijken“. Hoe Koning Willem I, die toch een verstandig man was, zich zoo heeft kunnen laten beheerschen door de „onverbeterlijken“, die hij kende en die hij zelf had gebrandmerkt met den naam van „onverbeterlijken“, zou onbegrijpelijk zijn, als men niet wist, dat de „onverbeterlijken“ steun hadden gevonden in de toenmaligé Belgische revolutionaire liberalen, die jegens Koning Willem I een verderfelijke rol hebben gespeeld. Maar de eerste en voornaamste oorzaak, dat Koning Willem I gevallen is, zijn de „onverbeterlijken“, die dan ook eindelijk, toen België voor goed verloren was en Nederland bezweek onder den schuldenlast, Willem I tot de abdikatie hebben gedwongen. Na eerst den Koning gebruikt en misbruikt te hebben, hebben zij hem in den tegenspoed verlaten, en zich tegen hem gekeerd. Niets beleed dan rampspoed en ondank. Toen Koning Willem II, op den troon geklommen door middel van de schromelijke ondankbaarheid der „onverbeterlijken“, vond eene erfenis bezwaard met talloze moeilijkheden. De schatkist was uitgeput, de rentenlast verdubbeld, de financiën waren in volslagen wanorde en het bankroet stond voor de deur. Wat wonder dat de ontevredenheid algemeen was en eene Grondwets-herziening onvermijdelijk werd? Gedurende de korte jaren, dat hij regeerde, had hij voortdurend te worstelen 1°. tegen den verachtenden toestand der financiën; 2°. met de zucht naar de Grondwets-herziening. De eerste jaren van zijn beheer waren nauwelijks voldoende om onze financiën in orde te brengen. Gaarne brengen wij hier in herinnering, dat de heer Rochussen de eerste was, die, als minister van Financiën, de openbaarheid betrachtte. De laatste jaren van Willem II werden besteed aan de konstitutionneele hervorming, die niet langer te weren was, toen de revolutie van 1848 uitbrak. Het is blijkbaar, dat gedurende al dien tijd, niemand ter wereld aan publieke werken kon denken. Er werd dienvolgens daarvoor weinig gedaan. Alleen de Rijnspoorweg, met ettelijke kleinere kanalen, zijn aan de regering van Willem II te danken. Aan wiens dag de schuld daarvan? Alweer aan de „onverbeterlijken“, die aan Koning Willem II de erfenis van Koning Willem I hadden bezorgd. De toestand, dien Willem II, bij het aanvaarden der kroon, vond, was onder Willem I gemaakt door de „onverbeterlijken“, die daarenboven Willem II, zoodra hij den troon beklommen en getoond had, dat hij zich niet door hen zou laten beheerschen, ten allen tijde weerstand hebben geboden.

Z. M. Koning Willem III kwam onder gunstiger omstandigheden op den troon. De financiën waren hersteld en de Grondwetsherziening was afgelopen. Men had dus een ruim veld voor zich en volkomen vrijheid om zich daarop in het belang van het land te bewegen. Weldra, onder het tot stand brengen van eenige organieke wetten, volgde dan ook, wat men verwachten kon, verbetering van den toestand. En al aanstonds moeten wij opkomen tegen de bewering van het *Zondagsblad*, dat er onder de regering van onzen Koning Willem III weinig gedaan is. Integendeel, in het begin van de regering van Z. M. is veel gedaan. De financiën, die onder Willem II waren gered, zijn onder de regering van Willem I tot bloei gebracht. De miljoenen

en miljoenen, die in de laatste jaren zijn gemortizeerd, dagteekenen van Zr. Ms. regering. Daarenboven heeft men een krachtigen aanvang gemaakt met het kostbaar en nuttig werk van de verbetering onzer rijkren voor de vaart. Het herzien onzer scheepsvaarts-wetgeving, heeft de zeevaart uitgebreid, den handel bevoordeeld, en alom vertier aangebragt. Insgelijks heeft de regering in onderscheidene provinciën gedurende de laatste jaren eene hoogere vlugt genomen. En eindelijk wat den landbouw aangaat, is het niet grootendeels aan den persoon des Konings te danken, dat hij in korte jaren zoo groote vorderingen heeft gemaakt? Wij hebben vroeger gezegd, dat het eene koninklijke daad is geweest van Z. M. Willem III, dat hij als beschermheer van den landbouw is opgetreden. Wij herhalen dat gezegde, en wij wijzen er op, dat de belanstelling des Konings, getoond voor alles wat met den landbouw in verband staat, alom in den lande den landbouw in eere heeft gebragt en duizenden aan 't werk gezet, om den landbouw te verbeteren.

Wil men beweeën, dat dit alles bij elkander genomen niet veel is, als men 't vergelijkt bij hetgeen er nog te doen over blijft, wij zullen ons dat laten welgevallen, maar dan de vraag stellen, aan wie is de schuld, dat er niet meer gedaan is? Aan wie anders wederom dan aan de „onverbeterlijken“, die, toen de regering van Koning Willem III een goed begin had gemaakt, met hunne kerkelijke veten zijn komen invallen, om door middel der kerkelijke veten, eene jagt op de ministerieele portefeuilles op te zetten. Vijf jaren zijn door de „onverbeterlijken“ in parlementaire en extra-parlementaire intrigues verloren. Gedurende die vijf jaren is niets gewigtigs kunnen worden ondernomen. Dr. Simons was daartoe meer nog dan anderen onvermogen. Alles is en moest blijven hangen in den onvruchtbaren strijd der „onverbeterlijken“, die van de kerkelijke vooroordeelen misbruik hebben gemaakt, om onder elkander over portefeuilles te twisten. Allen zijn wij slagtoffer geworden van dien strijd, allen hebben wij er schade onder geleden, en de kroon niet het minst.

Gelukkig dat Z. M. daaraan een einde heeft gemaakt, tot blijdschap van het gansche land, dat als uit den slaap verrijst, om een nieuw leven aan te vangen. Wij zijn weer terug getreden in den weg, waarop kan worden gearbeitet aan de groote ondernemingen, die zoowel de Koning als het volk verlangt ten uitvoer te zien gebragt. En het is geene geringe bijzonderheid in het *Zondagsblad*, dat vijf jaren lang heeft gezwoegd in de intrigues, waar om ministerieele portefeuilles werd gedongen, thans — wel is waar tegen de liberalen, maar dat doet er niet toe — de bekenten is te lezen, dat zulke intrigues ten schade zijn der algemeene zaak, en dat zij voor goed moeten worden afgeschaft, opdat de Regering van Koning Willem III vruchtbaar worde in werken van openbaar nut, gelijk de regering van Koning Willem I het geweest is.

Wij wenschen dat van harte.

Wij houden er niet van, op het terrein der drukpers evenmin als elders, dat men het eigendom van anderen als het zijne doet voorkomen. Zoo zien wij met leedwezen, dat een zeker blad van onze kennis herhaaldelijk artikelen en korrespondentiën uit sommige buitenlandsche nieuwspapieren, als waren het stukken uit de pen zijner eigene redaktie gevloeid, aan het hoofd zijner kolommen plaatst. Het blad, waarvan wij spreken, doet dit met zoo weinig omzigtigheid, dat de meest argwanende lezer er de lucht van moet krijgen. Zoo vinden wij, onder anderen, het als hoofdartikel in het bedoelde blad, een korrespondentie uit Noord-Amerika aan een Fransch orgaan gerigt. Zonderling genoeg, heeft de redaktie zich niet eens de moeite gegeven bij dit kopieerwerk de plaatsen te doen wegvallen, welke bewijzen dat haar artikel buiten 's lands geschreven is. Immers wij lezen daarin van een democratischen optogt ter ere van Orsini, die hier gehouden is, van onze puriteinen, enz., hetgeen een allervreemdste vertooning maakt in een Nederlandsch blad.

De Daily News geeft, na ontvangst der laatste tijdingen.

